

HRVATSKA RIJEČ

Preplatna cijena: na godinu K 12. — Za pò godine K 6. — Za Šibenik na godinu donošanjem u kuću K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi, probočna pisma i zahvale tiskaju se po 30 para peti redak ili po pogodbi. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Neke uspomene.

Nije s gorega kad i kada sjetiti se prošlih dana. Smrt Dra. Davida Starčevića za stalno je prenela misao svih Hrvata koju godinu natrag u prošlost, tako da smo svi pripodabljali današnje doba sa njegovim i njegovih drugova. I onda još nazad, nazad u doba njegovih predšastnika. Pa gle razlike! Nazad samih dvjesto godina Hrvatska je bila samosvojna država, koja je razpolagala posve nezavisno sa svojim financijama, sa vojništvom, sa trgovanjem, a nazad samih pedeset godina mogla je navješćivati rat i oružjem u ruci prekinuti svaki odnošaj sa Ugarskom.

Nazad kojih tri sto godina ugovorom je izabirala sebi kraljeve, a nazad manje od dvjesto ovi su od nje morali pitati ovlast, da mogu suverenost njima predano prenieti na žensku lozu.

Uza sve to bilo je i tada i kašnje uvijek pokušaja, da se Hrvatska kao samosvojna država zbríše sa lica zemlje. Branioći te države svršavali su obično da su ostajali bez imanja, časti, napokon i života.

U isti čas, kad su se Hrvati izlagali za svoje vladare po svim razbojištima Europe, domovina im se trgala i nad njom se učvršćivalo tudjinsko gospodstvo. A pred samih pedeset godina nakon što su Hrvati vojevali sa svom svojom snagom u Italiji, po Ugarskoj, po Austriji, da očuvaju ruševce se prijestolje svojih vladara, bijahu pretvoreni u bezpravno roblje, a njihova domovina podvrgnuta vlasti njemačkih austrijanaca Bachova kova.

Ugovori, prisjega, zahvalnost, vjernost negotričena, sve je to metnuto pod noge.

Trebala je tiranija da bude dobrim dijelom protjerana iz Italije i oslabljena u Njemačkoj, da obuzda svoj bies. Nu i to je učinila samo u koliko je bila na to prisiljena. Pozvala je sve narode monarhije u rajsrat, a jer se Hrvati, Magjari i Mečiči nisu tom pozivu odazvali, jer su dakle narodi svjestni svojih prava htjeli se oprieti despotizmu, to je ovaj popustio samo jačemu.

Kušajući svoju slabost, despotizam nije htio po drugi put sazivati u pomoć rusku vojsku, jer mu ova ne bi bila po drugi put ni pomogla, pa je prisiljen i ponižen popustio samo jačemu: Niemcu i Magjaru. Da popusti Hrvatima, na to nije bio prinuđen, jer ovi su bili u krvavim prestantim ratovima iscrpljeni.

Zakonitim putem despotizam ipak nije mogao Hrvate pokoriti, pa je s toga svim mogućim sredstvima radio, tako da je jedan dio njih bio prisiljen prihvatiti t. z. nagodbu sa Ugarskom.

Tko se sili despotizma nije pokoravao, tko je radio da se narod oslobodi i ujedini svršavao je u tamnicu. Starčevići, Kvaternik, Turkalj, Tuškani i slični bili su velezidajnici, živiji pogibeljni za državu.

Nego ipak imademo jedno novo pojavljenje, novi plod despotizma. Čim je Hrvatska predana na izrabljivanje Magjaru od svoga zakonitog hrvatskog kralja, oružje monarhije nema stare moći. Mora ono da bude svladano i u Njemačkoj. A to znači da se Hrvat ne bori kao prije.

Monarhija otjerana iz drugih krajeva nalazi naknadu u zemljama hrvatskim, Bosni i Hercegovini. Ali ni ta naknada nije uzriedila silom oružja, nego nekako na milost i skora kriomice.

Poslije trideset godina upravljanja, danas su te zemlje pripojene. Ali Hrvatskoj pripojene nisu, jer se reklo, da se to čini u ime predšastnika na prijestolju ugarskomu.

Ima Hrvata, koji se tome vesele, jer da je to pripojenje izveo kralj hrvatski. Ima ih koji bi za to ugarsko pripojenje latili se oružja.

A naprotiv u adresi stranke prava od god. 1878. rečeno je: „Narod hrvatski mogao bi vjerovati da će te zemlje, ako ostanu pod žezlom vašega veldanstva, kraljevini hrvatskoj utjelovljene biti, kad bi u da ove kraljevine, koje su pod tim žezlom, sjedinjena bila. A narod bi se hrvatski onomu utjelovljenju mogao veseliti samo onda, kad bi ova kraljevina imala svoja prava, kojih uživanjem bilo bi i puku onih zemalja pomoženo“.

Ovako adresa pravaša, koja radi Bosne i Hercegovine, prisvojene bez prava, što na njih ima kraljevina Hrvatska, predviđja, da će se uskoro zahtjevi izvanjski proti monarhiji.

Tih zahtjeva ima već, ali kako danas stvari stoje, ti zahtjevi izvanjski valjda ne će imati za čas uspjeha, jer je turska carevina, koja bi svoje suverenstvo imala braniti, zabavljena i jer one dvie države, koje su izašle iz „utrobe kraljevine Hrvatske“, ne mogu računati na vanjsku pomoć, na koju kao da one računaju.

Nu što nije danas ili do godine, može biti kašnije. U međunarodnom životu ima primjera, da se države pozivaju na ugovore od stotinjak godina natrag i radi njih vode užasne ratove.

Napoleon III. radi ključa crkve betlehemske usljed ugovora god. 1840. prouzročio je rat Krimski 1854., koji je zobao vojnike ciele Europe kroz dvie godine.

Kako će biti u našim stranam i radi nas, ne znamo. Poznato je samo, da ovi predjeli, koje Hrvati obitavaju, bijahu uvijek poprište, gdje se razbijali europske uplivi iztočni sa zapadnim i sjevernim. Poznato je, da su ti uplivi bili držani u ravnoteži samo kad je u ovim krajevima bio Hrvat ujedinen i slobodan.

Razvijali se događaji kako bilo, stoji istina, da će se hrvatski narod veseliti pripojenju Bosne i Hercegovine samo onda, kad kraljevina Hrvatska bude imala svoja prava, i u da njezina budu ujedinjena.

Ma vidimo, da tih prava Hrvatska ima, mi ne vidimo, da su u da njezina pripojena. Istra, Dalmacija sa otocim, Medjumurje, Rieka odavana su pripojene monarhiji, i evo preko sto godina Dalmacija pita pripojenje Hrvatskoj, ps ne samo da nijedno ovo udo nije pripojeno, nego se uvijek progonilo kao najgore razbojnice one otačbenike, koji su za to pripojenje radili.

Kad to znamo, ne treba da nam tko kaže, kako nam je raditi. Ne treba da nas nitko nagoni na poniženje ponosa narodnoga, a najmanje onaj, koji svoj ponos meće pod noge onih Magjara i Niemaca, koji sve svoje sile ulažu, da nas drže razdvojene i u podčinjenosti.

Od kada je poznato, zna se, da nijedan narod nije od vladodržaca što postigao milom, nego usljed svoje radnje i borbe, koja se vladodržcima namećala ili usljed vanjskih drugih okolnosti, gdje su vladodržci morali popustiti. A i u takovim slučajevima popustili su samo koliko su morali i ni stope više. Za to je već kao istinita poslovice, da narodi imadu samo onoliko, koliko vriede.

Ponizivanje pred vladodržcima i nudjenje njima, vriedi samo za one, koji ne znadu što je narodna borba; a vladodržci, koji to dobro znadu, rugaju se takovima i zadovoljavaju samo one, za koje znadu, da se uzdaju jedino u budnu svjest naroda i narodnu radnju, i ne davaju u ime naroda nikomu ništa prije nego što narod primi.

Radi toga uspejavu Magjari, koji su svi redom pripravnici biti velezidajnici, uspejavu Niemci, koji se zanašaju na svoju braću u Reichu, a mi Hrvati uvijek ćemo biti gdje smo, dok god ne zavlada u cieleom našem narodu ona misao stranke prava, koju su zagovarali i za koju su se izlagali naši pruičnici.

Sve je drugo čorbine čorbe čorba, koja ne služi ni Niemcu, ni Magjaru, nego samo da njom zalije našu narodnu žedju za slobodom, a u istinu tim napitkom mi postajemo sve to uspavaniji robovi gospodstva magjarskoga i njemačkoga. Tröderlerima taj napitak može biti mio, ali ne Hrvatima.

Za pokojnim Davidom Starčevićem.

Smrt Davida Starčevića je duboko kosnula sve Hrvate, osobito pravaše. Učestvovanje njegove sprovodu bilo je veliko, veće, nego se je moglo očekivati obzirom na vrijeme i na političke prilike, koje vladaju u zemlji. Cielj je narod prožalio za mužem, koji je toliko trpio od tiranije silnika. Oko Davidova liesa ili tielom

ili duhom okupljeni su bili svi pravaši iz svih hrvatskih zemalja.

Priestolnica Hrvatske u subotu je izkazala dostojanstvenu počast narodnom heroju Davidu Starčeviću. Bez buke, bez novinske reklame, spontano je Zagreb impozantno odpratio na vječni počinak narodnog miljenika. To veličanstveniji, značajniji je bio ovaj posljednji izkaz, što je bio izjev narodnog srca, narodnog društva, narodne inteligencije, građanstva i omladine. Službenoga ništa nije bilo. Prem je David Starčević zastupnik na hrvatskom saboru, i to dvaju kotara, gospićkoga i kloštarskoga, vladu nije se dala na sprovodu zastupati. I bolje da nije. Kad je briljirala svojom odsutnošću zemaljska vlada, sama je logično, da nitko od dinastije Franka nije bio na sprovodu.

Gradonačelnik Dr. Amruš iz pieteta prama nezaboravnom pokojniku dao je nažgati plinske svjetiljke u svim ulicama, kojima je sprovod prolazio.

Građanstvo je u velikom broju došlo da izkaže posljednju počast onome, koga je svojedobno cviećem i slavom dočekivalo. Sveučilišna omladina došla je također u velikom broju (preko 150) na oproštaj sa svojim uzorom.

Mnogo prije 2 sata popodne hrtilo je građanstvo prama kolodvoru. Kraj poštanske zgrade bio je smiešten lies, a na njem vienci supruge Ivke i brata Dra. Mile. Nešto prije 2 sata dovela se na kolodvor supruka pokojnika u pratnji Dra. Mile Starčevića, a zatim podpučnik g. Luka Starčević s gospodjom. Posle 2 sata lies je postavljen na mrtvačka kola.

Govori.

Nakon što je župnik sv. Marka velč. g. Mrzljak uz asistenciju blagoslovio lies, narodni zastupnik trećeg kotara grada Zagreba gosp. Ivan Peršić prozbori oprostno slove, te medju inim reče:

„Na pristup gradu, koji je bio svjedokom tvoje najveće slave i najvećih tvojih poniženja, kao sin i zastupnik Zagreba evo me, Davide, da ti kažem posljednji: S Bogom! Pred 20 godina, kada si dolazio u Zagreb, dočekivalo te tisuće građana da te razkrljenih ruku ponese u gornji grad, s kojega bi se imala skroiti prava hrvatskomu narodu, a u kojem si napraviti ti digao svoj glas proti nepravdi i bezakonju koje se na Hrvatskoj činilo. U tvoj je tabor hrtila cielea Hrvatska. Ante Starčević dao je stranku prava, ti si u nju preveo cielei narod. Tvoji i narodni dušmani mišljahu da su te survali s Tarpejske pečine davši te osuditi. Sramota ne za te, pošteniče, već za cieleu monarhiju i to u vieku gesla: „Justitia regnum fundamentum“.

Narod je i danas sakovan u lance robstva, jer tvoji suborionci, nemogav se dovinuti Tvoje slave, pogaziše načela i dadoše se u politiku oportuniteta i ograda. Tek sada evo Tvoj duh u narodu živi, tek sada smijemo se nadati boljim danima. Dokaz tome jest, što Te je narod iz dvaju kotara prigodom zadnjih izbora poslao iz zatışja na poprište borbe. U Tvom znaku je spas!

Ti odlaziš onamo, odkud nema više povratka. S Bogom Davide! Došli smo da se s Tobom oprostim da Ti se zahvalimo, da Ti se preporučimo. Da se Tebi preporučimo, da pred priestoljem božijim u društvu sa Svačićem, Zrinskim, Frankopanima, Kvaternikom i Starčevićem izvojšiš: slobodu i ujedinenje Hrvatske. Bog bio s Tobom, Davide, a u narodu vječna Ti slava! (Slava, slava, slava!)

Gosp. Ante Gašpić oprašta se s pokojnikom liepm, čuvstvenim govorom u ime starčevićanskog građanskog kluba: Na obzoru hrvatskoga neba uminu sjajna zvezda, Davide. Kad si prije pol dana zašao u javni rad, svrstao si se u redove stranke prava, gdje nije bilo životu čeme. Kao Heroj postao si žrtva. Ime tvoje slavik će povjest na udiljenje čovječanstva. U znaku duha tvoga živet ćemo za Hrvatsku. Mir prahu tvomu, a vječna ti spomen u narodu. Slava Davidu Starčeviću! (Slava, slava, slava!)

Dr. Lazar Car, sveučilišni profesor, u ime hrvatske stranke prava reče: Gledajte suznim

očima na ovaj lies, na junaka iz herojske dobe. Prohujti će viekovi preko ondašnjih događaja, ali nikad se ne će zaboraviti ime Davida Starčevića. (Slava mu!)

I sjećanjem toga imena povraćati će se odpravna snaga naroda, kao sjećanjem imena Svačića, Zrinskih i Frankopana. To ti jamči, Davide, hrvatska stranka prava, koja, kao što negda na rukama, nosit će te u napried u srcu. A ti goro zagrebačka primaj ovi kosti, razbukt se duhom Davida Starčevića. Slava Davidu Starčeviću! (Slava, slava, slava!)

Rodoljubno zagrebačko „Kolo“ odpevalo je zatim Zajčevu nadgrobnicu „Naroda slavnog ponose krasni“ kliknuv nakon toga: Slava Davidu Starčeviću! Zatim krene

Žalobna povorka.

Iza križa dolazio je trobojni vienac s nadpisom „Svome uzoru — Organizacija Starčevićanaca akademičara“, a iza njega od 150 sveučilištaraca, medju njima akademsko pjevačko društvo „Krešimiri“.

Onda redala se duga povorka zagrebačkog građanstva. Gradsko zastupstvo zagrebačko bilo je zastupano po gradonačelniku dru Amrušu s više gradskih zastupnika. Bio je medju drugim i bivši karlovački gradonačelnik Dr. Banjavčić. Zatim stupalo je pjevačko društvo „Sljeme“ iz Šestina sa zastavom i „Kolo“ također sa zastavom, iza njeg građanski klub zagrebačkih starčevićanaca s viencem, te izaslanci starčevićanaca iz pokrajine, medju njima izaslanci gospićkog i kloštarskog kotara, koji položiše vience.

Dolazilo je onda više vienaca, a spomenuti ćemo samo vience: sabora kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije i središnjeg kluba hrvatske stranke prava. Zatim stupahu pjevajući prvostolne crkve i svećenička pratnja te mrtvački lies na četveroprežnim kolima. Iza liesa išla je udova pokojnikova gospodja Ivka sa Drom. Milom Starčevićem, zatim podpučnikom g. Luka Starčević s gospodjom te ostala rodbina i gospodje u crmini. Od starčevićanskih narodnih zastupnika bijahu: Dr. Ante Pavelić, župnik Kufrin, Ivan Peršić i Jerko Pavelić. Osobito brojno bila je zastupana hrvatska stranka prava, a vidjesmo: predsjednika stranke Dra. Bauera, zatim narodne zastupnike Dra. Ferdu Šišića, Bedomića, Modrušana, prof. Josipa Purića, članove ekslutivnog odbora Dra. Laxu, prof. Roića, Lermana, Kukuljevića, Vukića, urednika „Hrvatske“ prof. Šegvića, sveuč. prof. Dra. Cara itd. Nadalje bijahu narodni zastupnici prof. M. Kulmer, Dr. Vl. pl. Nikolić, Dr. Badaj, Stefan Radić i Dr. Poljak.

Povorka je krenula od državnog kolodvora trgov Franje Josipa, Akademičkim i Zrinskim trgov, ulicom Marije Valerie, Jelačićevim trgov, Bakačevom ulicom na Kaptol pred franjevačku crkvu. Povorka je bila ogromna. U ulice i na trgove nagrnulo mnogobrojno građanstvo.

Pred franjevačkom crkvom akademsko pjevačko društvo „Krešimiri“ odpevalo je „Tuzlajku“. Uz klicanje „Slava Davidu Starčeviću“ povorka se rastala, te su u Šestini krenuli mrtvačka kola, a za njima 47 kočija, u koje posjedaše obitelj i rodbina pokojnika, izaslanci iz provincije, zagrebački starčevićanci itd.

U Šestinama.

Pučanstvo Šestina dočekalo je povorku gorućim bakljama. Nakon obavljenog vjerskog obreda pred crkvom lies je položen na grob.

Dr. Ante Pavelić, nar. zastupnik, veliča vrline Davidove, kazuje njegove patnje, koje su mogle slomiti tielo ali duh nikada. Kad ga okovi nisu mogli skršiti, onda ga počese omalovaživati. On je to progledao, zato je i rekao, kad se starčevićanci razkrišće s Frankom: Hvala Bogu, da se vraćam jedanutp miran u Jasku.

Dr. Živko Petričić oprosti se s pokojnikom u ime Like, koja se ponosi s takovim svojim sinom.

Stjepan Radić, nar. zastupnik, slavio je Davida kao mučenika, pred kojim se tresli neprijatelji Hrvatske. Sirti ga nisu mogli. On je izišao iz tamnice strahovit ko ranjeni lav.

Ferdo Pavelić oprostio se s herojem Davidom u ime starčevićana akademikara.

Svi ovi govori popraćeni su pietetnim „Slava!“ I lies se spusti u grob i David Starčević vraćen je majci zemlji.

Slava Davidu Starčeviću!

U Jaski.

Sprovod u Jaski obavljen je uz najveće neprilike, krivnjom magjarske državne željeznice. Vlak, koji je naime imao povesti sobom zagrebačko izaslantstvo, imao je preko četiri sata zakašnjenje. Iz Pešte dolazi u Zagreb oko 10 sati prije podne, ide dalje prema Jaski oko pol 11. Ovaj put je vlak došao oko 2 sata po podne, a jer poslije toga stizavaju razni brzovlaci, krenuo je dalje tekar poslije 3 sata. Radi toga valjalo je u Jaski brzojaviti zakašnjenje vlaka te zadržati sprovod, da dočeka Zagrebčane, koji su stigli u Jasku poslije 4 sata po podne, kad se već spuštao mrak. Sa već jučer u omele listu spomenutih Zagrebčanima i djacima, bio je na sprovodu i župnik Milešić sa četiri seljaka iz Šestina. Središnji klub hrvatske stranke prava zastupali su gg. Franjo pl. Kukuljević i Eugen Vukić.

Pošto se tako dugo moralo sprovodom čekati, a bilo je i ružno kišovito vrijeme, to se mnogo ljudi, koji su iz jaskanske okolice došli na sprovod, već prije otputilo kući, da još dođu prije noći. Tako je na sprovodu sudjelovalo većinom mjestno žiteljstvo sa inteligencijom te zagrebačkim izaslantstvom.

Lies s pokojnikom nije bio zatvoren, dok nisu došli Zagrebčani, a s njima i braća dr. Mile i Juraj Starčević, da se po zadnji put oproste sa milim Davidom. Na to je dvostruki lies bio zatvoren, olovom zalit i iznesen pred kuću, gdje se u ime kolega oprostio s pokojnikom domaći odvjetnik i javni biležnik dr. Krajač, izrekavši toplo slovo, puno naplemenitijih osjećaja.

Daljnji su govori morali izpasti, jer se valjalo žuriti na kolodvor, da vlak ne ode put Zagreba prije, nego li uzme pokojnika i zagrebačke žalobne gostove.

Tako je sprovodna povorka otišla od skrajnih kuća Jasku, tu je tielo bilo blagoslovljeno, a onda se dalje moralo kolima na kolodvor.

Kad je ovdje lies bio spremljen u posebni vagon i u nj položeni bili vienci, proslavio je oprostiv se s pokojnikom u zadnji čas za to zamoljen po pristašama iz kotara, krašički župnik Stjepan Huzek.

Zagrebački klub hrvatske stranke prava

održao je u petak večer pod predsjedanjem prof. Luke Roića sjednicu, u kojoj se je razpravljalo o načinu, kako da se počasti uspomena blagopojnog dra Davida Starčevića.

Zaključeno je: Mjesto ovoga jedinoga uspomena rada, što naprotiv vidimo?

Poljodjelska poslovica doduše prelazi u ruke vieća, ali ostaje u Zadru sa jednom nogom u Splitu.

Ostavimo za sada na stranu, da je „zadružni savez“ mogao osnovati svoju poslovnicu, kao filijalu svojim zadrugama i to sasvim neodvisnu i od vlade i od vieća, a pitajmo, što se je ovim pomoglo narodu. U Zadru i Splitu ima toliko trgovaca, kod kojih naš seljak može u svako doba kupiti potrebno. U Zadru je siet svih stvari, kojima je povjerenja uprava naše pokrajine, pak i naš gospodarski napredak. U Splitu je i poljodjelska škola. Dakle i u Zadru i u Splitu naš težak može u svako doba, da namakne sebi ono što mu treba, a uz to da još primi i savjeta i uputa.

S ovog razloga mi držimo, da je bilo nužno prije postarati se za one kotare, gdje

U Zadru, u Splitu.

Ima zemana, da, ako vlada namjerava turnuti koju mrvicu našoj zemlji sa svoje bogate sofe, sve to biva u Zadru ili Splitu. Na ostalu pokrajinu nitko se i ne osvrće, ko da u njoj nema ni gradova ni varoša.

Tako čitamo u zadnjem broju „Narod. Lista“, da je u prošlu sriedu bila sjednica „Pokrajinskog poljodjelskog vieća“ i da je među ostalim stvarima bilo riješeno, da se iz ruku vladinih uzme poljodjelska poslovica i da ostane u Zadru, a da se kao neka vrst podružnice osnuje u Splitu i dodeli „Zadružnom savezu“.

Prije svega nam je opaziti, da je sjednica pokrajinskog poljodjelskog vieća bila manjkava, a donekle i protuzakonita; manjkava jer nisu bili prisutni predsjednici jur obstojećih gospodarskih zadruga, a ne znamo jesu li bili pozvani, a nezakonito, ako ovi pozvani bili nisu.

Ne može vriediti kvačica, da je to bio neki dogovor stalnog odbora vieća, jer onda ne bi smio tu biti ni vel. zast. Dr. Frano Ivanišević, koji je zastupao „Zadružni savez“, a koji na temelju pokrajinskog zakona nema nikakovo pravo na sudjelovanje u vieću, već se to može iznimno dovoliti privolom vieća onim ustanovama, koje imaju u pravom smislu rieči gospodarski smjer i imaju osobitu vriednost i znamenitost za razvitak gospodarstva u zemlji.

Onih dakle, koji imaju zakonito pravo, a to su predsjednici kotarskih gospodarskih zadruga, u vieću nije bilo. Zašto? Mi danas ne ćemo tražiti, ali budi nam dopušteno po deseti put upitati gospodu na namjestništvu, što je više sa potvrdom predsjednika sa strane gosp. namjestnika i podpredsjednika naše kotarske gospodarske zadruge? Šibenik čiti neobhodnu potrebu djelovanja ovakove ustanove, a to mu djelovanje kratki sama vlada, koja na karti vieće u šestnaest, „na rad za dobro zemlje“. Mi proti ovom prosvjedujemo, kao i protiv svim zaključcima vieća stvorenim u sjednicama, od kada spis naše zadruge leži na stolu kojeg referenta.

Mi smo se više puta bavili pitanjem poljodjelske poslovnice i naglasili smo već odavno, kako ona nije donela željeni plod, jer je na kraju zemlje. Prvi smo bili, koji smo zagovarali reformaciju vieća, kao da uzme u svoje ruke i poljodjelsku poslovnicu, ali ne da ju ostavi kakova je danas.

Mi smo bili i prvi, koji smo zagovarali osnivanje kotarskih gospodarskih zadruga u svakom kotaru zemlje, ali u isto doba smo i predlagali, da svaka zadruga bude imala i neku vrst ili bolje malu filijalu poljodjelske poslovnice. Mjesto ovoga jedinoga uspomena rada, što naprotiv vidimo?

Poljodjelska poslovica doduše prelazi u ruke vieća, ali ostaje u Zadru sa jednom nogom u Splitu.

Ostavimo za sada na stranu, da je „zadružni savez“ mogao osnovati svoju poslovnicu, kao filijalu svojim zadrugama i to sasvim neodvisnu i od vlade i od vieća, a pitajmo, što se je ovim pomoglo narodu. U Zadru i Splitu ima toliko trgovaca, kod kojih naš seljak može u svako doba kupiti potrebno. U Zadru je siet svih stvari, kojima je povjerenja uprava naše pokrajine, pak i naš gospodarski napredak. U Splitu je i poljodjelska škola. Dakle i u Zadru i u Splitu naš težak može u svako doba, da namakne sebi ono što mu treba, a uz to da još primi i savjeta i uputa.

S ovog razloga mi držimo, da je bilo nužno prije postarati se za one kotare, gdje

naš težak oskudieva i sa znanjem i sa ratilima.

Vičemo: bieda u Bukovici, bieda u Zagorju, a ipak se ne staramo, kako da ovom narodu pomognemo. Hoće li nam narod spasiti, ako mu vlada udiele 100—200 vreća brašna i kukuruzta, ili ako ga oslobodi poreza. Ne će, jer su to samo časovite utjehe i pomoći gladajućem puku.

Bilo bi s toga već skrajno vrijeme, da se mi, a i vlada sjetimo da osim Zadra i Splita, imamo i Benkovac, Knin, Imotsku, Sinj, Metković, pak Brač, Hvar i Korčulu. Za Šibenik i ne govorimo, jer znamo vrlo dobro, kako je vlada razpoložena naprama njemu, kad ga drži bez jedne srednje škole, prem je po broju stanovnika drugi grad u zemlji, a po obrtu prvi.

Sve se ovo radi; jer u vieću nema jednog izuzenog gospodarca sina ove zemlje, već su tu sve samo ljudi, koji će imati doduše dobre volje, koliko god hoćete, ali koji ne znaju izstupiti prama interesima pokrajine, koji nisu uvijek i interesi vlade.

Vrieme je, da ovo prestaae, vrieme je da budemo ljudi i da ambicije padnu, a da se ustupi mjesto realnom radu za narodno dobro.

Treba da titule zamjeni ljubav, a bogatstvo znanje i volja za rad. Ustupimo mjesto vriednijemu od sebe, to bi imala biti u buduće lozinka svakog sina ove zemlje, pak i onih, koji su u poljodjelskom vieću.

S ovim završujemo, a povratiti ćemo se na predmet netom primimo zapisnik spomenute sjednice pokr. polj. vieća.

Političke vesti.

Dr. Ivčević — južnoslovenski ministar.

Njemačke novine kolportiraju ponovno viest, da će Dr. Vico Ivčević postati južnoslovenskim ministrom zemljakom.

Južnoslovenski blok. Pročelnik slovenskog kluba Dr. Šušteršič savzao je za sriedu dne 25. ov. mj. sjednicu slovenskog kluba. U svojem pozivu naglašuje Dr. Šušteršič, neka klubski članovi pogledom na važnost predmeta, o kojima se ima pretresati, pristupe svi na tu sjednicu. Na dnevnom je redu sjednice: politički položaj i zbliženje obih južnoslovenskih klubova. Istodobno je pročelnik Dr. Šušteršič zvanično obavijestio „Svezu južnih Slavena“, da će se na pomenutoj sjednici dne 25. o. mj. razpravljati i zaključiti o zbliženju obih južnoslovenskih klubova. Očekuje se, da će oba oba kluba u taj dan doći do medjusobnog sporazuma u tom pitanju.

Opozicioni blok. U magjarskim političkim krugovima je raširena viest, da će se 48-maška ljevica naskoru raspasti i da će zasnovati svoj klub. Svi zastupnici izvan stranaka, pa 48-maška ljevica, demokratska stranka i socijalisti pristupili bi opozicionom bloku, koji bi se bez narodnosti, svom silom oborio protiv Andrassyeve izborne reforme.

Škandalozna afera u Magjarskoj. Kod uprave izglednih državnih željeznica ušlo se u trag velikom škandalu. Mnogi željeznički namještenici su si nabavili svjedodžbe, da su svršili četiri razreda srednjih škola, da dobiju bolja mjesta. Većina od njih su analafeti. Povala se stroga iztraga.

Sjedinjenje Bosne i Hercegovine sa Hrvatskom i Dalmacijom. Zadnji broj smotre „Oesterreichische Rundschau“ donosi članak iz pera Dr. Gündtera, u kome se zagovara sjedinjenje Bosne i Hercegovine s Hrvatskom. U tom se članku među ostalim veli: „Samo sa Hrvatskom i Dalmacijom mogu se anektirane

zemlje stopiti u organsku cjelinu u dogledno vrieme. Kako se to sjedinjenje imade provesti, to se ima prepustiti vladama i zastupstvim tim zemljama. Konačno valja još naglasiti, da spor između Srba i Hrvata, koji se samo po vjeri razlikuju, nipošto nije tako dubok, kako se to još sada često drži. Srbi i Hrvati drže, osobito u zemaljskim distriktima, u podpunoj harmoniji, kao što god u Hrvatskoj i Dalmaciji, tako je i netom anektiranim zemljama ne samo hrvatsko pučanstvo, nego i velik dio srbskog elementa lojalan i caru vjeran. Potegnue Dalmacije u tu kombinaciju nije samo radi toga nužno, jer su Bosna i Hercegovina, Hrvatska i Slavonija, te Ugarska zaledjem te obalne krajevine, nego i zato, što je ta zemlja u kulturnom, gospodarstvenom i narodnom pogledu tako temeljito različita od svih ostalih područja Austrije, da uza sva raznolika nastojanja nije bilo moguće stvoriti bliže odnošaje između njene pučanstva i pučanstva Austrije. K tome dolazi još i to, da bi velika Hrvatska, pojačana Bosnom i Hercegovinom, izvadjala taku privlačivu snagu na to po Austriji odjeljeno hrvatsko primorje, da se pripojenju Dalmacije tu jugoslavenskoj tvorbi napokon ipak ne bi moglo izbjeći. Specifično austrijski interesi zahtijevaju prije svega, da se bosansko pitanje rieši na način, koji zamjećuje trajno, mirno i sigurno stanje, koje nadalje vodi k pojačanju naše obrambene snage na kopnu i moru, te koji konačno omogućuje za budućnost komercijalni razvoj i napredak“.

Zastupnička kuća, kako javismo, sastat će se 26. o. mj. u 11 sati prije podne u sjednicu. Na dnevnom redu nalazi se među ostalim izbor četvorice podpredsed. Barun Bienenr razvit će svoj program i tom će prilikom upozoriti na privremeni značaj činovničkoga kabineta. On će predložiti više zakonskih osnova, koje se tiču željeznica. Gospodska kuća održat će 26. o. mj. u 3 sata poslije podne sjednicu, u kojoj će se nakon priobćenja podnesaka predstaviti novo ministarstvo.

Trgovачki ugovor sa Srbijom. Govori se da trgovinski ugovor sa Srbijom, kad izteče provizorji, a to će biti krajem godine, ne će dalje vriediti. Ovo bi pitanje imalo biti riešeno u ministarskom vieću, koje se sastaje u nedjelju u Beču.

Ultimatum Austrije Turskoj. Austro-ugarski poslanik upozorio je tursku vladu na nedolich bez bojkot protiv austro-ugarske robe i trgovine u Turskoj. Ako Turska ne nadje sredstva, da ovaj pokret protiv Austro-Ugarske obustavi, ne će ovo ostati bez vrlo loših i sudbonosnih posljedica na političke odnošaje. U prvom će se redu Austro-Ugarska naći prisiljena prekinuti dalje pregovore sa Turskom u pitanju aneksije Bosne i Hercegovine.

Rezolucija slovenske pučke stranke. Javili smo, da je slovenska pučka stranka imala skupštinu svojih pouzdanika, na kojoj je primljena rezolucija, da se obje slovenske stranke stope u jednu kompaktnu cjelinu. Rezolucija glasi: „S obzirom na narodno-politički položaj na slavenskom jugu, koji je nastao usied aneksije Bosne i Hercegovine, a napose s obzirom na prilike političke u Kranjskoj i u oslim Slavenskim krajevima, slovenačka pučka stranka želi, da njezini zastupnici na Cesarevinskom Vieću porade oko zbliženja „Slovenskoga kluba“ i „Sveze južnih Slavena“ pod uvjetom da se očuvaju u podpunom obsegu načela slovenačke pučke stranke i da se ne priče slobodno vršenje njezinog programa. U tom okviru daje sastanak pouzdanika slovenačke pučke stranke svojim zastupnicima slobodne ruke“.

I. S. Turgenjev:

Tap, tap, tap!...

Preveo S. Z.

I.

Sjedosmo u okrug. Naš prijatelj Aleksandar Vasijevič Riedel, po imenu Nieman, su zgoljni Rus, počne ovako:

Hoću da vam pripovjedim jednu pripovjest malno staru. Jedan zgodaj, koji se slučio godine 1880... malenkost od pedeset godina natrag. Bit ću kratak; nemojte me prekidati.

Od malo otišavši sa sveučilišta, živio sam onda u Petrogradu.

Moj brat bio je zastavnik u gardijskoj topničkoj konjici.

Bilo je u ljetu. Moj brat nije stanovao u Krasnom-selu, nego u jednom malom selu, kamo sam ga često pohodio.

Upoznao sam se sa svimi njegovim drugovima. Nastavao je jednu čistu kolibu zajedno sa jednim častnikom njegove baterije: llijom Stjepanovičem Teglevom, kojega sam češće vidjao od ostalih.

Marlinsky je sada zastario, ne čitaju ga više, dapače njegovo ime pobudjuje sažalji

smieh; nu onda je bio na glasu, pak ni sami Puškin, sa stajališta mladosti one dobe, nije se mogao uporediti s njime.

Ne samo da su ga držali za prvaka ruskih pisaca, nego što je još neizmerno teže i neobičnije, bio je donekle ostavio svoj otisak na zavremeni naraštaj.

Junaci à la Marlinsky susretali su se na svakom koraku, poglavito u pokrajini, a napose u vojsci i topništvu; govorahu i dopisivalu njegovim jezikom, gledahu na svijet s mračnim licem i s olujom zatvorenom u duši i sa upaljenom krvi“.

Oni su „proždimali“ srca žena.

Njima se je upravljalo ime „fatalista“. Ovaj tip se je sačuavao do dugo, do dobe Pečorina. Koliko se stvari ne nalazi na onom tipu! bironizam, romantizam, uspomena na francuzku revoluciju, na dekembriste, i obožavanje Napoleonovo; vjera u udes, u jednu zviezdu, u jakost značaja, poze, rieči, i tuga uništavila; uznemirujuće kolebanje samoživskog samoljublja zajedno sa smjelošću i djelovnom snagom; nalazile su se darežljive namjere i slab i priprost odgoj; otmjeni ukus i kicoška taština.

No prestanimo mudrovati; obećao sam jednu pripovjest.

II.

Poručnik Teglev pripadao je onoj skupini „fatalista“, makar da nije imao vanjštinu, pod kojom se pokazuje ona vrst junaka; nije, n. pr., u ničem nalicho na „fatalistu“ Lermontovljeva.

Bio je čovjek srednjeg stasa, vrlo krupan, malo ukruvljen, plavkijo sa gotovo bielim obrvama. Imao je okruglo i svježe lice sa ružičastim obrazima, uzvinut nos, čelo nizko i prošireno na sljepočicama, i debele, liepo srezane usne, vječno nepomične; nije se nikad ni smetio ni smijao.

Gđekoj put, kad je bio trudan te se odmarao, mogao si mi vidjeti red pravilnih i bielih zubi kao šećer. Ista gradjena nepomičnost ležala je na svim njegovim crtama, bez česa bio bi imao dobrodušan izražaj.

Jedina strana njegova lica, koja nije bila podpunu običajna, bile su njegove oči sa zelenim zjenicama i sa žutim trepavkama. Desno oko činilo se nešto visiočije od lievoga, čija privorena vjeđa podavala je pogledu neki neobični značaj nesukladnosti i pospanosti.

Obličje Teglevijevo, koje u ostalom nije bilo bez ikogjeg čara, imalo je trajan izraz bezvolje zasjenjene oblakom zabune, kao da bi bio u sebi pogonio, bez dostiga, jednu žalostnu misao.

Sve to nije mu ipak podavalo vid ponosna čovjeka; izgledao je prije čovjek tajno uvriedjen.

Govorio je malo s promuklim glasom, brbljuć i ponavljajuć rieči bez potrebe.

U razgovoru nije rabio čudne izraze, koji se pripisuju „fatalistima“; nije im se utjecao nego u listovima, koje pišaše s djetinskim rukopisom.

Njegovi predpostavljani cienili su ga kao častnika dovoljno dobra, nu ne mnogo vriedna, ni mnogo rečna.

Živio je čedno napram svojem položaju. U devetoj godini ostao je sirota; otac i majka mu nadioše smrt za vrieme prolfjetnih poplava, prelazeći Oku na jednoj brodic.

Uzgojen u jednom posebnom zavodu, bio je među pitomcima redan kao dječak slabo nadaren, ali kao jedan od najmirnijih.

(Nastavit će se.)

Kriza u Srbiji. U beogradskim političkim krugovima govora se, da će Dr. Milovanović demisionirati. Usled toga bi došlo do velikih promjena u kabinetu. Govori se o koncentracijom kabineta pod Androm Nikolićem, u koji bi kabinet unijeli vodje svih stranaka. U slučaju, da to ne uspije, to bi Nikola Pašić obrazovao koaliciono radikalno ministarstvo, a eventualno i ministarstvo od samih staroradikala.

Sporazum u Maroku. Javljuju iz Tangera, da je između Mulej Hafida i Abdul-Aziza došlo do sporazuma u toliko, što će Abdul-Azizu biti povraćen njegov privatni imetak te će mu suviše biti naznačena mirovina od 7000 šterlinga. Abdul Azis morati će se nastaniti u Tangeru. Iz Pariza i iz Maddrida se javlja, da su Francuska i Španija podupno solidarne u svim pitanjima Maroka. Ta će se solidarnost potvrditi do malo dana u Tangeru kod predstojećeg priznanja sultana Mulej-Hafida.

Iz hrvatskih zemalja.

Predavanje prof. Šišića u Ljubljani. Čitamo u „Slovenskom Narodu“, da je tamo predavao zagrebački sveučilišni profesor gosp. Dr. Šišić na prošnju društva „Akademije“ o Bosni i Hercegovini. Gosp. profesor je razpravljao o geografskom, etnografskom momentu Bosne i Hercegovine i o njezinom državopravnom položaju po kojem Bosna spada Hrvatskoj. Da se sruži Herceg-Bosna s Hrvatskom je opravdano, jer po povijesti pripada Hrvatskoj. Već su ju Rimljani smatrali sa Dalmacijom kao jednu skupinu. I u interesu Slovenaca je, da se anektirane pokrajine pridruže Hrvatskoj. Predavanje je bilo vrlo zanimljivo.

666-godišnjica grada Zagreba. Na 16. ovoga mj. upravo se je navršilo 666 godina, od kako je kralj Bela IV. uzvisio Zagreb na kraljevski i slobodni grad. Bilo je to dne 16. studenoga 1242.

Iz novinarstva. U uredništvu „Narodne Obrane“ nastale su neke promjene. Nje dosadašnjak suradnik, sada umirovljeni gospodin I. K. Švrliuga stupio je u uredništvo kao glavni urednik. Gosp. Šandor Lovrašević ostaje i nadalje odgovornim urednikom, a ujedno je redakcija pojačana mladom silom, u osobi gospod. Dra. Rösslera. Razumije se po sebi, da se ovim promjenama politički pravac lista „N. O.“ ni u čem ne mijenja.

Proširenje hrvatske tiskare na Rieci. Kako nam javlja prijatelj iz Rieke, dioničari hrvatske tiskare na Rieci odlučiliše proširiti spomenuto poduzeće, te su u tu svrhu nabavili najmoderniji štamparski i stagači strojevi.

Nova talijanska gimnazija na Rieci. Riečki gradski municipij zaključio je, da se imade uz postojeću državnu magjarsku gimnaziju ustrojiti nova talijanska gimnazija predbježno sa četiri razreda, koja će se već početkom dojučer školske godine otvoriti.

Štrajk na Rieci. Vodstvo socijalno-demokratske stranke proglasilo je bilo generalni štrajk radnika na Rieci. Ali se čini, da postoje među vodstvom stranke i radništvom nesuglasice, jer se više radničkih organizacija nije odazvala spomenutoj proklamaciji. Tomu se ima pripisati, da se je na 14. o. u svim tvornicama — kako nam pišu sa Rieke — nastavio rad.

Trgovačka škola u Sušaku. „Glasnik“, hrvatski list na Rieci, zagovara, da se što prije osnuje trgovačka škola na Sušaku, te pozivlje trgovačku-obrtničku komoru u Senju i občinu sušaku, da se zauzmu za stvar.

Novi istarski sabor. U novom istarskom saboru bit će zastupani Talijani sa 26 zastupnika, a Slovenci i Hrvati sa 16 zastupnika. U trgovačku komoru, kao i u veleposjed Hrvati ne će kandidirati svojih zastupnika.

Hrvatsko slavlje u Cresu. U nedjelju dne 22. o. mj. bilo je u Cresu svečano otvorenje „Narodnog Doma“. Tom znamenitom narodnom slavju na Cresu mora se svaki hrvatski rodoljub veseliti. Življa hrvatska Istra!

Desetogodišnjica „Hrvatske čitaonice“ u Pazinu. „Hrvatska čitaonica“ u Pazinu poredila je u proslavu 10-godišnjice svega obstanaka dne 21. studenoga svečani predstvom i plesom. Prije koncerta predsjednik čitaonice Dr. S. Kurelić održao prigodni proslav.

Pokrajinske vesti.

U tragu varalicama. Čitamo u zadarskom „Narodnom Listu“: Varalicama, koji su u ime namjestništva bili naručili vagnu žita i brašna, rek bi, da se ušlo sasvim u trag. Sudac izražitelj Ivić odmah u početku dao je uapsiti nekog Violu, oficijanta kod namjestništva, kod kojega je pronađeno više kompromitiranih pisama, adresovanih na namjestništvo. Izvidi se vode žurno. Državni odvjetnik Barić, u ovom poslu, pošao je na Rieku, a međutim je sudac izražitelj pronašao novih dokaza o krivcima.

Na Rieci je napšen neki Diracca, za kojega izgleda da je bio u dogovoru sa Violom glede primanja i odpremanja robe. Našao se i pečat namjestništva, kojim su krivotvorene naručbe bile pečatane. Našlo ga je dvoje djece, igrajući se u gradskom perivoju i kopajući zemlju. Ovaj proces pobuđuje u gradjanstvu najveće zanimanje, jer se varalicama ne može porći genialnost zamisli. Stvar je bila dobro zamisljena, ali slabo provedena, pa su pali u ruke pravdi prije nego li su mogli pobrati korist svoga zločinačkog poduzeća.

Imenovanje. Prizivni sud dalmatinski imenovao je kancelistu Petra Soljana kancelarijskim oficijalom ad personam.

Odklikovanje. Njegova Svetost Papa, prigodom svoga jubileja, imenovao je upravitelja arheološkog Muzeja u Splitu mons. Frana Bulića apoštolskim protonotarom ad instar participantium.

Spnzvolov u Dalmaciji. God. 1904. ulovilo se u Dalmaciji: 330.500 spužava u vrijednosti od K 51.000; god. 1905. 120.000 spužava u vrijednosti od K 19.000, a g. 1906. 84.000 spužava u vrijednosti od K 13.350.

Novi parobrod „Dalmatie“. Na 17. ov. mj. četvrti novi parobrod društva „Dalmatia“ obavio je svoje prve pokušaje pod zapovjedništvom kapetana Rassola. U tri ure plovidbe, novi parobrod, koji se zove „Adria“, dosegao je srednju brzinu od milja 11.61 na uru, dok, prema pogodbi, nije imao doći nego 11. Dug je 110, a širok 19 nogu. Ima za putnike I, II, i III. razred. Treći je razred također pokriven. Razsvjetljen je električnom svjetlošću i obskrbljen kaloriferima. Opredeljen je za plovidbu između Zadra i Šibenika.

Radnje u Pažkoj luci. Radnje za izdubljenje pažke luke dovršene su, tako da sadašnje dubine, u kojoj se može plovidi, ima 4 metra. Obala na jugu mandrača još se gradi.

Tečaj za crevljare, koji se je već obavio u Dubrovnik, sada počima u Sinju.

Književnost i umjetnost.

Parčičev talijansko-hrvatski rječnik. Izšlo je novo izdanje ovog toli potrebitog rječnika, kog za pune 4 godine ne bijaše u knjižarama, jer se staro izdanje bilo sasvim razpačalo. Cijena je elegantno uvezanomu primjerku K 12. Može se dobiti kod Hrvatske knjižarnice u Zadru.

Umro Milan Miličević. Javljuju iz Beograda da je ondje umro poznati srbski književnik Milan Miličević. Bilo mu je 78 godina.

Iz grada i okolice.

Za družbu sv. Ćirila i Metoda za Istru primila je mjestna podružnica od gosp. Pave Kovačeva K 2, mjesto čestite mladencima M. Vučić i Dr. G. Bogić.

Svega K 2—
Zadnji izkaz „ 603-67
Ukupno K 605-67

Napried za našu Istru!

Šibenik Davidu Starčeviću. Osim brojavnih sažalica objelodanjenih u posljednjem broju našeg lista, upravljene su iz Šibenika na Dr. Milu Starčevića i one „Radničke zadruge“, „Prave Pučke Slobode“ i „Hrvatskog Sokola“. Ovaj posljednji upravo je slijedeći: „Dr. Mile Starčević, Zagreb. — Grobovi Davida i Ante Starčevića vječna su svetišta, kojima se hrvatsko sokolstvo klanja i na kojima crpa snagu, polet, oduševljenje za svoje otadžbeničko poslanstvo. — Hrvatski Sokol.“

Zabava u našem „Sokolu“. U nedjelju priredjuje vrijedni diletantski klub našeg „Hrv. Sokola“ društenju zabavu u društenju dvorani. Igrat će se liepa drama: „Mlinar i njegova kćer“. Ovim komadom naši diletanti pružit će nov dokaz svoje marljivosti i ozbiljnog preganuća uz svoj zadatak, pa nema sumnje da će svi članovi pohrliti, da ih svojom nazočnošću počaste. Oni su to zbilja zaslužili.

Svečanost jubileja Pija X. obdržavana je u nedjelju u stolnoj bazilici osobitim sjajem. Pontifikalnoj misi uz mnoštvo svieta prisustvovala su sve mjestne vlasti. Pjevanje izvedeno ovog puta bilo je različito od drugih puta. Pjevala se misa glazbenika Foschini-a (Missa in honorum S. Augustini). Glazba je uzvišena, ozbiljna, bez dugih preludiranja, prekidanja i ponavljanja stereotipnih i dosadnih „gloria“, „landamus“ itd. Misa, koju su pjevači u troglasnom zboru izveli uz pratnju podpune orhestre u nedjelju i na blagdan Gospe od zdravlja odgovara vjerskoj dispoziciji i prilagođuje se svojom melodijom u smislu liturgijskog teksta. Izvedba, mora se reći, nije bila baš dotjerana, manjkale su one niansirane modulacije, koje davaju kolorit i život pjevanju. Prelazi od piano na forte nisu bili vazda spretno izvedeni. Ipak je obći utisak iz-

vedbe bio povoljan. Da je zbor pjevača bio jači, bio bi se postigao mnogo ljepši efekt. Orhestrar je bio jak i liepo je udarao. Preko oteroturima pjevao je tenor solo prigodni mot „Juravit Dominus“ od M. R., koji se puno sviđi. — Obća je želja, da bi se pjevački zbor za crkveno pjevanje pojačao.

Vjenčanje. U nedjelju popodne vjenčao se ovdje vrlo rodoljub g. Dr. Ivo Milič, sudski pristav u Puli, s gospodjom Ester Mattiazzi. Naša najsrdačnija čestitanja!

Izvučen Lloydov „Tebe“. Jučer u jutro nakon četverodnevnog naprezanja za plime velike izvučen je sretno Lloydov „Tebe“, o kojemu javismo u posljednjem broju, da se je prošle subote nasukao na „garufulinu“ pred Paklenom u ovoj luci. Nakon što je izvučen pristao je uz obalu, da se obskrbi vodom i da opet ukrcu trgovinu izkrcaju pomoću trabakula.

Posljedice bezmislene naredbe. Vlada je bila naša shodnim, da odredi, neka se i po manjim mjestima uvede plaćanje pristojbina carinarskim činovnicima za primanje trgovine sa parobroda u vantredovne satove, koje pristojbine moraju dotične agencije utjeravati od stranaka. Za okolicu ta naredba nema smisla, jer se kadikad u kojem mjestu izkrca ili ukrcu trgovine tako malo, da teretnica sama iznosi deseti, dvadeseti dio onoga, što bi išlo činovniku. Nego događaja se i drugo. Činovnici carinarski često i ne pristupe dolazku parobroda, ili ostave zamjenika, a isto pobiraju pristojbinu, pa čak i na ribu! To se dogodilo na 4. o. mj. u Rogoznici. Je li to pravedno i ozbiljno?

Crkveno pjevanje školske djece. Prošle nedjelje bila je prigoda čuti djecu naše pučke međe škole u gradu, kako se liepo, u vrlo kratko vrijeme, izučise u crkvenom pjevanju. Preko sv. mise, prigodom proslave papina misničkog jubileja, u crkvi sv. Frane odpjevali su misne pjesme i „Tebe Boga hvalimo“ osobitim čuvstvom, a tačno i skladno. Zasluga ide u prvom redu marnog učitelja g. Krešimira Novaka. Pohvalno!

Još nemaju naručeno sieno. Tuže nam se mnogi naši težaci, da su pred nekoliko nedjelja naručili kod vlaste ulasid izdanih oglasa stanovite količike siena i poslali novac „kaparu“ za nj, a da do danas još ne dobiše ništa! Je li i ovo po programu za ekonomsko podizanje Dalmacije?

Slabo plaćanje duhana. Tuže nam se gojitelji duhana, koji su ovih dana predali svoj duhanski proizvod na ured odkupe duhana u Trogiru, da im je bio plaćen upravo najmizernije. Osobito je krivo učinjeno onima iz Rogoznice i Primoštena. Da osvjeltimo, navest ćemo samo to, da je jednom iz Primoštena za 92 kg. duhana plaćeno K 420!!!

Kazalište. U sobotu, nedjelju ponedjeljak dalo je dramsko društvo talijansko (rimsko) O. Bizzari i dr. kojemu pripada i umjetnica Jacinta Pezzano tri predstave i to prve večeri „Terezu Raquin“, dramu u 4 čina od E. Zola, druge večeri tragediju u 3 čina „Medeu“ od E. Legouvé, a treće večeri komediju u tri čina „Maršalku“ od Lemoine-a i Perichaud-a. Prve večeri u „Terezi Raquin“ gđja. Pezzana bila je zbilja u nekim momentima na adviljenje občinstvu, osobito pri koncu trećeg čina, i kroz drugu polovicu 4. čina. Druge večeri radlja je s marom, ali grjehota da uloga nije odgovarala njezinoj osobi, u dobi već odmakloj. Treće večeri u veseloj igri pokazala se i spretna i sposobna, da jednakom intucijom glumi šaljive, kao i ozbiljne komade. Skupno uzeto, njezina gluma ima dosta krasnih prednosti i sasvim je u skladu s poimanjem glumačke umjetnosti otrag kojeg decenija. Drugo osoblje zadovoljilo je sad više, sad manje, ali je pojmvio za što se je Pezzana okružila takovim elementima.

Kinematograf. Još danas program od ponedjeljka. Sutra promjena. Predstave traju od 5 sati do 8¹/₂—9.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.)
Vlasnik, izdavaatelj i odgovorni urednik Josip Drezga.

Steckenpferd
- - - Bay-Rum
najbolje sredstvo
za pranje glave.

I manje važna mjesta nego što je Šibenik imadu trgovinu drva za gorivo.

To je potreba, koja se osobito u zimsko doba čuti, koja usljed slabih vremena, više puta grad ostaje skoro bez komada drva, a kad ih i ima, obično su sasvim skupa. Za to sam se odvažio, da po primjeru drugih mjesta, ustanovim jednu takovu trgovinu. U tu svrhu obiskrbio sam se obilno sa dobrim vrstam tvrdog drva za gorivo.

Drva će se moći upotrebljavati osobito za štednjake i peći, jer su izpilana i izciepana na male komade. — Cijene sasvim jeftine.

Preporučujem se
Šime Šupuk.

Kotel Dinara
Šibenik kod mjestnog kazališta

- obskrbljen je izvrstnom kuhinjom
- udobnim i zdravim sobama i svim
- ostalim mogućim komforitama
- CIENE VRLO UMJERENE

Preporučuje se Jvanica ud. Dodig.

Vinko Majdič
valjni mlin u KRANJU

proizvadju najbolje vrsti pšeničnog brašna i brašna za krmad — uz najniže cijene.

Najveća produktivnost — — — — —
— — — — — Brza poslužba.

Izravni zastupatelji za Dalmaciju i Bosnu-Hercegovinu, izauze Sarajeva i Boku Kotorsku: **Babić & Klein Zadar.**
Zastupatelj za Boku Kotorsku: **Radoslav G. Žurtkić, Kotor.**
Zastupatelj za okružje Pulj: **Lacko Križ, Pulj.**
Zastupatelj za okružje Trst: **Aleks. Rupnich i dr., Trst, via aquaro**
novuo broj 11. 52—20

Javljam ovime p. n. občinstvu, da sam u Glavnoj ulici prama dućanu g. Ivana Grimani-a (među Bugarima) otvorio novo

PRODAJU KRUHA,

isto to kruha od bolje i finije vrsti brašna. Napominjem osobito okolnost, da se u mojoj novoj prodavaonici dobiva svježi (friški) kruh dva puta svakog jutra i to u 6 i u 11 sati.

Jamčec za vrstnoću kruha, preporučam se sa štovanjem

Jakov Kapitanović.

Olumuckog sira

svake vrsti, samo izvrstnog takodjer sira delikatesnog poštom franko, odprema poučezem K 3-80 Tvrđka Frt. Vuyčleka — Olomuc — Moravska. Tražimo zastupatelje provizijom.

PODRUŽNICA HRVATSKE VJERESIJSKE BANKE - ŠIBENIK.

BANKOVNI ODJEL

prima uložke na knjižice u konto korentu u ček prometu; eskomptuje mjenice, financira trgovačke poslove, obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijednima. Devize se preuzimaju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstvu obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

Dionička glavnica K. 1.000.000

Pričuvna zaklada 100.000
Centralna Dubrovnik - - - - -
-- Podružnica u Splitu i Zadru.
Priskrbuje zajmove uz amortizaciju kotarima, općinama, i javnim korporacijama.

MJENJAČNICA

kupuje i prodaje državne papire, razretetnice, založnice, srečke, valute, kupone. Prodaja srećaka na obročno odplaćivanje. Osiguranje proti gubitku kod ždribebanja. Revizija srećaka i vrijednostnih papira besplatno. Unovčenje kupova bez odbitka.

ZALAGAONICA

daje zajmove na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, drago kamenje itd. uz najkulantnije uvjete.

Veliko skladište

Gotovih odijela

za gospodu.

Častim se upozorit P. N. Obćinstvo, da sam pred malo dana dobio veliku količinu finih odijela za gospodu, sasvim ukusno skrojenih i od najfinijih vunjenih tkanina, koja mogu prodati uz tako nizke cijene, da se ne bojim nikakove utakmice.

Prema tome tko želi imati jedno fino, a uz to i jeftino odijelo, neka se meni obrati, te jamčim, da će svak ostati potpuno zadovoljan.

Sa štovanjem
Pio Terzanović.

JADRANSKA BANKA U TRSTU

Bankovne prostorije u ulici Cassa di Risparmio, Br. 5.
..... Vlastita zgrada.

Obavlja sve bankovne i mjenične poslove: eskomptuje mjenice, daje predujmove na vrijednostne papire, kao i na robu ležeću u javnim skladištima.

Kupuje i prodaje vrijednostne papire, svake vrsti, devize, inozemni zlatni i srebrni novac, te banknote i unovčuje kupovne i izdribebane papire uz najpovoljnije uvjete.

Izdaje doznake na sva glavnija tržišta monarhije i inozemstva, te otvara vjeresije uz izprave (dokumente) ukrcavanja.

Prima novac na štedioničke knjižice u tekući i giro račun.

Obavlja sve burzovne naloge najbrže i najsigurnije uz vrlo umjerene uvjete.

Posreduje i konvertira hipoteke kod prvih hipotekarnih zavoda uz najniže uvjete.

Restauracija „Sidru“

prvog reda
ŠIBENIK, ulica sv. Ivana, ŠIBENIK

Čast mi je obznaniti cijeneno občinstvo, da se u mojem lokalu toče izabrana vina, kao: dalmatinsko, istriansko, bijelo, desert, refosco i t. d., te dobro poznato pivo Sarajevsko. --- Kuhinja je domaća prve vrsti, koja je obskrbljena u svako doba toplim i mrzlim jelom. --- Cijene sasvim umjerene. --- Preporučuje se veštošovanjem Strika Anton.

Restauracija „Sidru“

prvog reda
ŠIBENIK, ulica sv. Ivana, ŠIBENIK

PRVO SKLADIŠTE

OBUČA ZA GOSPODJE, GOSPODU I DJECU

C. CHIABOV

Šibenik, Plokata na vrh glavne ulice, blizu kazališta.

Velika zalih raznovrstne kože, kože za podplate, gotove gornje dijelove cevalja i ostale predmete zasjecajuće u postolarsku radnju. Postoje za kupelji kao što i masti svih boja za svjetlanje istih, koje se može naći samo novom dućanu.

Cijene vrlo umjerene, koje se ne boje utakmice.

Hrvatska Tiskara

ŠIBENIK.

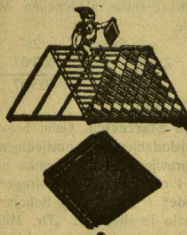
Izradjuje svakovrstne radnje, kao: Knjige i brosure, sve vrsti tiskanica za občinske, župne i druge urede, seoske blagajne, odvjetnike, trgovce itd. te moderne posjetnice, zaručne i vjenčane objave, pozive na zabavu, plesne redove itd.

Drži u zalih sve vrsti občinskih, župnih i drugih raznih tiskanica.

Solidna izradba. Umjerene cijene.

Naručbe obavljaju se brzo i točno po zahtjevu.

VIJEČNI-KROV „DINARKA“

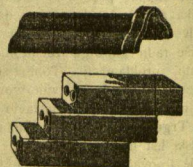

Josip Lovrić pok. Nikole

KNIN.

PRVA DALMATINSKA TVORNICA

CIMENT-PLOČA, CRIEPA, CIGLE, STUPOVA OD ARMIRANOG BETONA ZA OGRADE I VINOGRAD, KAO ŠTO I SVIH OSTALIH PROIZVODA OD CEMENTA, BETONA I ARMIRANOG BETONA

CROATIA

OSIGURAVAJUĆA ZADRUGA U ZAGREBU.
UTEMELJENA GODINE 1884.

CENTRALA: Zagreb, Zrinjski trg, Berislavićeva ulica br. 2.
PODRUŽNICE I GLAVNA ZASTUPSTVA: Osijek, Sarajevo, Spiljet i Trst.

Ova zadruga stoji pod okriljem i nadzorom občine slobodnog i kr. glavnoga grada Zagreba, te prima uz povoljne uvjete slijedeće vrsti osiguranja:

I. Na ljudski život:

1. a) osiguranja glavnica za slučaj doživljaja i smrti;
- b) osiguranje miraza;
- c) osiguranja životnih renta.
2. Osiguranja mirovina, nemogućina, udovnina i odgojina sa i bez liečničke pregledbe.
3. Pučka osiguranja na male glavnice bez liečničke pregledbe.

II. Protiv štete od požara:

1. Osiguranja zadruga (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica).
2. Osiguranja pokretnina (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga i t. d.).
3. Osiguranja poljskih plodina (žita, siena i t. d.).

III. Osiguranja staklenih ploča protiv razlupanja.

Zadruga imovina u svim odjelima iznosi: K 1,410.816.28
Od toga jamčevne zaklade: K 1,000.000.00
Godišnji prihod premije s pristojbama preko: K 820.000.00
Izplaćene odštete: K 2,619.582.36

Za Dalmaciju pobliže obavijesti daje: Glavno Povjereništvo i Nadzorništvo „Croatia“ u Spiljetu. Poslovnica u Spiljetu, ulica Do Sud br. 356.

PUTNICI PRIMAJU SE UZ POVOLJNE UVJETE.

Banca Commerciale Triestina

prima:

Uložke u krunam uz uložničke Listove:
sa odkazom od 5 dana uz 2 3/4 %
" " " 15 " " 3 1/2 %
" " " 30 " " 4 1/4 %

Uložke u zlatnim Napoleonima III u engl. funtim.
(šterlinam) uz uložničke Listove:

sa odkazom od 15 dana uz 2 1/2 %
" " " 30 " " 2 1/2 %
" " " 3 mjes. " 3 %

NB. Za uložne listove sada u toku, nov kamatnik ulazi u kriepost 15.og Novembra i 10.og Decembra o. g.; izdaje blagajničke doznačnice na donosioca sa skadenom od 1 mjeseca uz kamatnjak od 1 1/2 %.

Banko-Žiro i Tekući račun. Valuta od dana uložena, uz kamatnjak koji će se ustanoviti; obavlja inkasso mjestnih računa, mjenica glasećih na Trst, Beč, Budimpeštu, Prag i druge glavne gradove Monarhije, te plaća domicile svojih korentista bez ikakvog troška.

Izdaje uložne knjižice na štednju uz dobit od 3 1/2 %

Otvora tekuće račune u raznim vrednotama. Inkassi: Obavlja utjerivanje mjenica na sva mjesta Inostranstva, odrezaka i izdribebanih vrednostnih papira uz umjerene uvjete.

Izdaje svojim korentistima doznačnice na Beč, Aussig, Bielitz, Brno, Budimpeštu, Carlsbad, Cervignano, Cormons, Cernovicu, Eger, Rieku, Friedek, Gablonz, Goricu, Graz, Innsbruck, Klagenfurt, Lavov, Linz, Olomuc, Pilsen, Polu, Prag, Prossnitz, Dubrovnik, Solnograd (Salzburg), palit, Peplitz, Troppau, Warnsdorf, Bučko-Novomjesto i druge gradove Monarhije bez ikakvog troška, a na inozemstvo po najboljem dnevnom tečaju.

Izdaje Kreditne listove na sva mjesta Monarhije i Inozemstva.

Bavi se kupnjom uz tovarne dokumente u Novi Jork, London, Pariz, Hamburg, itd. itd. uz umjereni kamatnjak.

Daje predajme na vrijednostne papire, robu, warrants i tovarne dokumente uz uvjete, koje će se ustanoviti.

Daje jamčevinu za carine skladišta Kontiranjia (Contirungs-Lager).

Preuzimlje u pohranu i upravljanje:

U sobi sigurnosti, koja pruža najveću garanciju proti kojoj mu drago pogibelji provale i vatre i kojoj je posvećen osobiti nadzor sa strane bankovnih organa, primaju se u pohranu vrednostni papiri, zlato, srebro i dragocjenosti, uz povoljne uvjete, te se na zahtjev preuzima i upravljanje istih.

Osiguraje vrednote proti gubitcima ždribebanja

Banca Commerciale Triestina.